

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA (izvjesnih) SMUTNJI (tj. pobuna, nereda, meteža, kušnji, iskušenja)

Šta je došlo o govoru Allaha, uzvišen je: "I čuvajte se (jedne velike) smutnje (ili kušnje koja) neće pogoditi nikako (samo one) koji su nasilje činili od vas (tj. između vas samo njih) osobito (naročito, posebno)....", i šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) upozorava od (izvjesnih) smutnji (i kušnji da se čuva svaki musliman).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Serijja, pričao nam je Nafi', sin Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa rekao je: Rekla je Esma od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja sam na mome (tj. na svome) bunaru (na sudnjem danu i) iščekujem ko dolazi na mene (meni, tj. ko će da dođe meni da se napije vode sa moga bunara), pa (će da) se uzme za (neke) ljude od niže mene (tj. uzeće se neki ljudi ispred mene), pa govorim (pa ću reći): "Moja sljedba je (to)!" Pa (će da) govori (Uzvišeni Allah): "Nećeš znati (tj. Ne znaš ti), išli su na natraške (na svoje natraške, tj. odmetnuli su se od onoga na čemu su bili za vrijeme tvoga života)."

Rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: "Moj Bože! Zaista mi se utječemo u Tebe (Tebi da nas spasiš od toga) da se vratimo na naše pete (tj. nazad u idolopoklonstvo), ili (da) se iskušavamo (zavođenjem u smutnje)."

(Izraz "fitnetun" - je mnogostrukoga značenja, a isto tako i glagol "fetene, jeftinu". Množina od "fitnetun" je: "fitenun". Korijen toga izraza znači: kušnja, iskušenje, proba. Iz toga osnovnog značenja proizašla su još značenja: smutnja, pobuna, nered, metež, zavođenje na pogrešno vjerovanje, shvatanje, zavođenje na blud itd. U ovim hadisima koji sada dolaze u tekstu, biće, u stvari, zastupljena dva najglavnija značenja toga izraza: kušnja, i smutnja, i to smutnja u smislu pobuna, nered, metež.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Mugireta, od Ebu Vaila rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja sam vaš preteča (predvodnik) na (svome) bunaru (na sudnjem danu). Zaista podignuće se svakako k meni (neki) ljudi od vas. Te kada sam pao (tj. nagnuo se) zato (da) uzmem (dohvatim, uhvatim) njih, privući će se (oni) niže mene (tj. biće odvedeni oni ispred mene, osim mene), pa (ću da) govorim:

"O moj Gospodaru! Moju su (to) drugovi!" Pa (će On da) govori: "Nećeš znati (tj. Ne znaš ti ono) šta su (oni) proizveli (uradili) poslije tebe."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima rekao je: Čuo sam Sehla, sina Sa'da, (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ja sam vaš preteča na (svome) bunaru (na sudnjem danu). Ko je došao (tj. Ko dođe) njemu, pio je (piće) od njega (piće ga), a ko je pio od njega (a ko ga je pio), nije ožednio poslije njega nikada (tj. a ko se napije od njega, neće ožedniti poslije njega nikada, poslije

toga nikada). Zaista doći će na mene (tj. doći će meni neki) narodi (neki ljudi), (pa) poznajem (ja) njih, i poznaju (oni) mene, zatim će se rastaviti između mene i između njih (razdvojićemo se, rastaćemo se)."

Rekao je Ebu Hazim: Pa je čuo mene Nu'man, sin Ebu Ajjaša, a ja pričam njima ovo, pa je rekao: "Ovako si čuo Sehla?" Pa sam rekao: "Da." Rekao je: "I ja svjedočim na Ebu Seida Hudriju zaista (da) sam čuo njega (da) povećava u njemu (u tom pričanju toga hadisa), rekao je:

"Zaista oni su od mene." Pa (će da) se govori (rekne): "Zaista ti nećeš znati (ne znaš ono) što su proizveli (oni) poslije tebe." Pa (ću da) govorim: "Udaljavanje, udaljavanje (tj. Daleko, daleko od Allahove milosti) za (onoga, tj. Daleko od Allahove milosti neka je svaki onaj) ko je mijenjao (zamjenjivao svoju vjeru) poslije mene."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Vidjećete poslije mene (neke) stvari (poslove, događaje što) nijećete njih (tj. stvari koje ćete smatrati za ružne, koje osuđujete, koje ćete osuđivati).".

A rekao je Abdullah, sin Zejda: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Strpite se, dok susretnete mene na bunaru (mome na sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, Kattan, pričao nam je Aameš, pričao nam je Zejd, sin Vehba, rekao je: Čuo sam Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vi ćete poslije mene vidjeti (jednu veliku) sebičnost (samoljublje, egoizam; koristoljublje) i (neke) stvari (što) nijećete (osuđujete) njih." Rekli su: "Pa šta zapovjedaš nama, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Izvršite k njima njihovo pravo (koje ste dužni da izvršite kao prema svojim starješinama i vladarima), a pitajte (tj. a molite) Allaha (za) vaše pravo (za svoje pravo da vam ga dadne)."

PRIČAO NAM JE Museded od Abdulvarisa, od Dža'da, od Ebu Redža-a, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je mrzio (tj. Ko mrzi) od svoga zapovjednika (jednu, neku) stvar, pa neka se strpi, pa (tj. jer) zaista ono ko je izašao od (svoga) vladara (jedan) pedalj, umro je predislamskim načinom umiranja (načinom umiranja predislamskoga, tj. umro je kao onaj koji u vrijeme prije Islama umiraše ne znajući i ne poznavajući nikakvoga određenoga vođe kome se treba pokoravati izuzev svojih plemenskih starješina; a to ipak ne znači da umre kao bezvjernik ako se udalji od stava svoga vladara na osnovu opravdanoga razloga)."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Dža'da Ebu Usmana, pričao mi je Ebu Redža' 'Utaridija, rekao je: Čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je vidio od svoga zapovjednika (neku) stvar (što) mrzi nju (tj. nešto što on mrzi to), pa neka se strpi na njemu, pa (jer) zaista ono ko se je rastao (rastavio od svoje) skupine (tj. vjerske zajednice jedan) pedalj, pa je umro (pa umre), (nije drukčije s njime bilo) osim (tako da) je umro načinom umiranja predislamskoga (predislamskim)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Ibnu Vehb od Amra, od Bukejra, od Busra, sina Seida, od Džunadeta, sina Ebu Umejjeta, rekao je: Unišli smo na 'Ubadeta (tj. ka 'Ubadetu, da posjetimo 'Ubadeta), sina Samita, a on je bolestan, pa smo rekli:

"Popravio te (Učinio dobrim tebe) Allah! Pričaj za hadis (neki što će da) okoristi (tj. nagradi) tebe Allah s njim (tj. za njega, zbog njega, a da) si ga čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pozivao je nas Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo se prisegnuli (njemu na Akabi). Pa je rekao u (onome) što je uzeo na nas (tj. što je postavio kao uslov, uvjet nama), to jest: Prisegao se je nama (tj. On prima prisegu od nas uz uvjet, uslov) na (našu) poslušnost i pokornost (njemu) u našoj čilosti i našoj mrsкости (mrzovoljnosti), i našoj teškoći, i našoj lakoći, i sebičnosti nad nama (tj. da smo poslušni i pokorni i onda kada se drugome daje prednost nad nama, pa makar taj drugi i ne bio zaslužan za tu prednost), i da se nećemo međusobno prepirati (svadati, otimati za tu) zapovjed (tj. za vlast sa) njezinim stanovnicima (tj. sa onima koji drže tu vlast u svojim rukama između nas), osim da vidite bezvjerstvo pokazano (očigledno, tj. jasno, vidljivo, otkriveno bezvjerstvo), (a) kod vas je od Allaha o njemu (jasan, čvrst) dokaz."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ar'areta, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Usejda, sina Hudajra, da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Postavio si namjesnikom (tj. službenikom, upravnim radnikom jednoga) omsicu (jednoga čovjeka), a nisi postavio namjesnikom (nisi uzeo za službenika, upravnoga radnika) mene." Rekao je:

"Zaista vi ćete vidjeti poslije mene sebičnost (davanje prednosti nezaslužanima), pa strpite se dok susretnete mene (na sudnjem danu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Propast moje sljedbe je na dvjema rukama (nekih) dječaka maloumnih (ludih, zabludjelih)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Amr, sin Jahja-a sina Seida sina Amra sina Seida, rekao je: Izvijestio me je moj djed, rekao je:

Bio sam sjedilac (tj. Sjedio sam) sa Ebu Hurejretom u bogomolji (džamiji) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini i sa nama je Mervan. Rekao je Ebu Hurejrete: Čuo sam (izvjesnoga) istinitoga, učinjenoga istinitim (tj. potvrđenoga kao istinit da on) govori:

"Propast (Propadanje) moje sljedbe je na dvjema rukama (nekih) dječaka od Kurejševića (tj. nekih mladića iz Kurejševića)." Pa je rekao Mervan: "Prokletstvo Allaha na njih (na te neke) dječake (mladiće)!" Pa je rekao Ebu Hurejrete: "Da sam htio (tj. Da hoću) da govorim: Sinove omsice (tih-i-tih, ili: tog-i-tog) i sinove omsice (je nabrojao Muhammed a.s.!, zaista sam (tj. zaista bih to) učinio." Pa sam bio (običaja da) izađem sa svojim djedom ka sinovima Mervana (tj. ka Mervanovićima) kada su zavladao u Siriji (u Damasku). Pa kada je vidio njih dječake mlade, rekao je nama: "Možda ovi da budu od njih." Rekli smo: "Ti si znaniji."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Jao za Arape (tj. Teško Arapima) od (jednoga) zla (koje) se je već približilo."

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejneta da je on čuo Zuhriju od Urveta, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme (Umu Selemine), od Umu Habibe, od Zejnebe, kćeri Džahša, bio zadovoljan Allah od njih, da je ona rekla:

Probudio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz (svoga) spavanja (tj. iza sna) bivši mnogo pocrvenjelo njegovo lice, (i) govori:

"Nema božanstva osim Allah! Jao za Arape od zla (jednoga što) se je već približilo! Otvorilo se je danas od brane (zida) Je'džudža i Me'džudža slično ovome (kao ovo, ovoliko)." I svezao je (zavezao je svoje prste) Sufjan (tako da je napravio broj) devedeset, ili stotinu. Reklo se je: "Zar (da) propadnemo, a u (među) nama su (izvjesni) dobri?" Rekao je: "Da, kada je bila mnogobrojna (izvjesna) nevaljalost." (To jest: "Da, kada se umnožila nevaljalost.")

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ujejneta od Zuhrije, od Urveta. A pričao mi je Mahmud, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Nadvisio se je (tj. Popeo se je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednu) tvrđavu od tvrđava Medine (u stvari: na jednu kulu, toranj, od kula tvrđave u Medini), pa je rekao:

"Da li vidite šta (ja) vidim?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ja zaista vidim (izvjesne) smutnje (kušnje, tj. nered, meteže što će da) padaju kroz vaše kuće (tj. između vaših kuća) kao padanje (izvjesnoga) kapanja (tj. kao padanje kiše)."

GLAVA

pojavljivanje (izvjesnih) smutnji (kušnji, iskušenja koja će dovesti do pobuna, nereda, meteža).

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, izvijestio nas je Abdul-'Aala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Približuje se međusobno (to izvjesno) vrijeme, i okrnjuje se (izvjesni) posao (rad), i susreta (susreće) se (izvjesna) škrtost, i pojavljuju se (tj. pojaviće se izvjesne) smutnje, i umnožava se (izvjesni) herdž." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Koje što je ono (tj. Koja je to stvar, Šta je to herdž)?" Rekao je: "Ubijanje (izvjesno), ubijanje."

A rekao je Šuajb, i Junus, i Lejs i sin brata (tj. bratić) Zuhrije (sva četvorica su rekla pričajući oni) od Zuhrije, od Humejda, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Aameša, od Šeqiqa rekao je: Bio sam sa Abdullahom (Mes'udovim) i Ebu Musa-om pa su rekla njih dvojica: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista između dvije ruke Časa (tj. Zaista pred Čas) su zaista (neki takvi) dani (danovi da će) sići u njima (izvjesno, ili svako) neznanje, i podignuće se u njima (izvjesno, ili svako) znanje, i umnožiće se u njima herdž. A "herdž" je (što i) "katl": ubijanje."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq, rekao je: Sjedio je Abdullah (Mes'udov) i Ebu Musa, pa su pričala njih dvojica, pa je rekao Ebu Musa: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista pred Čas su (takvi) dani (da) će se podignuti u njima (izvjesno) znanje, i sići će u njima (izvjesno) neznanje, i umnožiće se herdž. A "herdž" je "katl": ubijanje."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: Zaista ja sam zaista sjedilac sa Abdullahom (Mes'udovim) i Ebu Musa-om, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao Ebu Musa:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (tj. slično navedenome hadisu). A "el-herdžu" (herdž) je u jeziku Abesinaca: ubijanje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Vasila, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), i mislim ga (da) je podigao njega (tj. slijedeći hadis do Muhammeda a.s.), rekao je:

"Pred Čas su dani (izvjesnoga) herdža (ubijanja). Prestaće (izvjesno, ili svako) znanje, i pojavice se u njima (u tim danima izvjesno, ili svako) neznanje." Rekao je Ebu Musa: A el-herdžu (herdž) je ubijanje u (na) jeziku Abesinaca. A rekao je Ebu Avanete od Asima, od Ebu Vaila, od Eš'arije da je on rekao Abdullahu (Mes'udovome):

"Znaš (izvjesne) dane koji (su ti što) je spomenuo (njih) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) dane (izvjesnoga) herdža (ubijanja), poput njega (tj. slično navedenome hadisu prije ovoga)." Rekao je Ibnu Mes'ud: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Od najgorih (tih izvjesnih) ljudi su (oni) koji (su ti što će da) stigne njih Čas, a oni su živi (tj. Najgori su oni ljudi koje zateče, zatekne žive Čas - čas smaka svijeta pred ponovno proživljenje i pred sudnji dan na drugome svijetu)."

GLAVA:

Neće doći (ni jedno) vrijeme (pa da će biti drukčije) osim (tako da će biti ono) koje je poslije njega, gore od njega.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Zubejra, sina Adijja, rekao je: Došli smo Enesu, sinu Malika, pa smo se potužili k njemu (na ono) što sretnemo (susrećemo) od Hadždžadža. Pa je rekao (Enes):

"Strpite se (na tome Hadždžadžovom nasilju), pa (jer) zaista ono neće doći na vas (ni jedno, nikakvo) vrijeme (pa da će biti drukčije) osim (tako da će biti ono) koje je poslije njega, gore od njega, dok susretnete vašega (svoga) Gospodara. Čuo sam njega (tj. Čuo sam to) od vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jemena, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atiqa, od Ibnu Šihaba, od Hinde, kćeri Harisa, Firasije (Firasijevičke) da je Umu Selema, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: Probudio se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) noć uplašen, (i) govori:

"Slava Allahu! Šta (tj. Koliko li) je to spustio Allah od (izvjesnih) riznica! I šta (tj. koliko li) je to spustilo se od (izvjesnih) smutnji (kušnji)! Ko (će da) probudi vlasnice (tih) soba - hoće (da kaže) njegove žene - zato (da one) klanjaju? Poneka (ili: Mnoga) odjevena u (toj) ovozemnosti, gola (je) u (toj) onozemnosti (tj. na drugome svijetu, na sudnjem danu)."

(Ili: "Poneka odjevena u ovozemnosti je gola u onozemnosti, na drugome svijetu".)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je nosio na nas (tj. Ko ponese protiv nas svoje) oružje, pa nije od nas (tj. pa nije naš, ne pripada nama on)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je nosio na nas (protiv nas svoje) oružje, pa (on) nije od nas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je nosio na nas (svoje) oružje, pa nije od nas."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdurezak od Mamera, od Hemmama: Čuo sam Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće davati znak (tj. Neka ne daje znak, Neka ne pokazuje) jedan (od) vas na svoga brata sa (svojim) oružjem, pa (jer) zaista on neće znati (tj. on ne zna), možda (izvjesni) sotona (da) iščupa (ono) u njegovoj ruci (tj. to oružje iz njegove ruke), pa (da) padne u (jednu) rupu od Vatre (ubivši svoga brata)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Rekao sam Amru:

"O Ebu Muhamede! Čuo (li) si Džabira, sina Abdullaha, (da) govori: Prošao (Prolazio) je (jedan) čovjek sa (nekim) strjelicama u Bogomolji (tj. kroz Bogomolju), pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uhvati (tj. Drži) za njihove vrhove (za vrhove strjelica, jesi li to čuo da je tako rekao)?" Rekao je: "Da."

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Džabira da je (jedan) čovjek prošao u (tj. kroz) Bogomolju sa (nekim) strjelicama (strijelama noseći ih on tako da) je već pokazao njihove vrhove, pa je zapovjedio (tome

čovjeku Muhammed a.s.) da uzme za njihove vrhove (da) neće ogrebat (tj. zato da ne bi on ogrebao, nehotimično ozlijedio nekoga) muslimana.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je prolazio (tj. Kada prolazi) jedan (od) vas u našoj bogomolji, ili u našoj pijaci (tj. kroz bogomolju, džamiju, ili kroz pijacu, trg), a sa njim su (neke) strijele (a on ima, posjeduje, drži neke strijele), pa neka uhvati (drži) na (za) njihove vrhove - ili je rekao: pa neka zgrabi (tj. prihvati, uzme, pa neka ih pokrije) sa svojim dlanom (svojom šakom zato da bi spriječio) - da pogodi (da ne pogodi, da ne bi ozlijedila), jednoga (nekoga) od (prisutnih) muslimana (dakle: da ne bi s tim strijelama zakačili i ozlijedili nekoga od prisutnih muslimana)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne vraćajte se poslije mene (ka stanju da budete kao jedni, neki) bezvjernici, (i da) udara (tj. udarajući) neki (od) vas (sabljom) vratove nekih."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao mi je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq, rekao je: Rekao je Abdullah (Mes'udov): Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Psovanje (Grdnja izvjesnoga, ili svakoga) muslimana je grijšenje (pokvarenost), a njegovo ubijanje je bezvjerstvo."

(Ili: "Međusobna grdnja, ili međusobno psovanje sa muslimanom je grijšenje, pokvarenost, a međusobno ubijanje sa muslimanom je bezvjerstvo, nevjerstvo".)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Vaqid (Vakid) od svoga oca, od Ibnu Umera da je čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ne vraćajte se poslije mene (u stanje da budete kao) bezvjernici (nevjernici), (pa da) udara (tj. udarajući) neki (od) vas vratove nekih (svojom sabljom ili nečim drugim)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Kurreta, sin Halida, pričao nam je Ibnu Sirin od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta; i od (jednoga) drugoga čovjeka - on je vrijedniji (bolji) u mojoj duši od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta - od Ebu Bekreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predikovao (izvjesnim) ljudima, pa je rekao:

"Zar nećete znati (tj. Zar ne znate) koji je ovo dan?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znani." Rekao je: Čak smo mislili da će on imenovati (nazvati) njega sa (drugim imenom) osim njegovoga imena. Pa je rekao: "Zar nije sa danom (tj. Zar nije dan izvjesnoga toga) klanja (žrtava ispod vrata, po vrhu prsa)?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je: "Koji je ovo grad? Zar nije (izvjesni, tj. sveti) grad?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha." Rekao je:

"Pa zaista vaše krvi (tj. životi), i vaša imanja, i vaše časti i vaše kože (vašega tijela) su na vas zabranjene (tj. vama su svete) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu. Zar ne (Pazite, Pažnja)! Da li sam (vam) priopćio (saopćio)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Moj Bože! Svjedoči (tj. Budi svjedok)! Pa neka priopćí (ovdje) prisutni (onome ko je ovdje sada) odsutni (odsutnome - dakle: neka priopćí, saopšti o ovome prisutni onome ko je odsutan), pa (jer) zaista ono poneki priopćivač priopćí njega (tj. ovaj govor onome) ko je pamtljiviji za njega (za ovaj govor - dakle taj govor priopćivač prenese, priopćí onome koji će ga možda bolje zapamtiti nego taj priopćivač koji je taj govor direktno čuo)." Pa je bilo tako. Rekao je (Muhammed a.s.):

"Ne vraćajte se poslije mene (da budete kao) bezvjernici (nevjernici), (i da) udara (udarajući) neki (od) vas vratove nekih."

Pa pošto je bio dan (u kojem) se je spalio Ibnul-Hadremija kada je spalio njega Džarijete, sin Kudameta, rekao je (taj Džarijete svojoj vojsci): "Nadvisite se (tj. Nadkućite se, Nadvirite se) na Ebu Bekreta!" Pa su rekli: "Ovo je Ebu Bekrete, vidite (gleda te)!" Rekao je Abdurahman: Pa je pričala meni moja majka od Ebu Bekreta (tj. o Ebu Bekretu) da je on rekao: "Da su unišili na mene (tj. Da su unišili meni vojnici Džarijeta), nisam posegao (tj. ne bih posegao na njih, ne bih odbijao njih ni) sa (jednom) trskom (trstikom, a kamoli sa kakvim oružjem jer sam protivnik međusobnoga ubijanja među muslimanima)."

(Ibnul-Hadremija je pristalica i sljedbenik Muavije, a Džarijete je pristalica i sljedbenik Alije r.a.. Ebu Bekrete je bio protivnik svakoga međusobnoga ubijanja muslimana, pa zato i postoji jedna predaja da je Džarijete poslije spaljivanja Ibnul-Hadremije ubio, odnosno objesio i onda spalio i Ebu Bekreta. Međutim, po ovome što se nalazi u Buharijinom Sahihu, može se zaključiti da Ebu Bekrete nije ubijen od strane Džarijetovih ljudi koji su bili poslani da ispituju njegovo držanje, stav.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Iškaba, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, od svoga oca, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne vratite se (tj. Ne odmetnite se od Islama) poslije mene (pa da budete kao) bezvjernici, (i da) udara (pa da udara) neki (od) vas vratove (od) nekih (tj. pa da se međusobno ubijate)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Alije, sina Mudrika, čuo sam Ebu Zur'ata, sina Amra sina Džerira, od njegovoga djeda Džerira rekao je: Rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću (svoga) oproštaja (tj. u oproštajnom hodočašću):

"Traži šutnju (od tih prisutnih) ljudi (tj. Ušutkaj, Ućutkaj, Umiri te ljude)!" Zatim je rekao: "Ne vraćajte se poslije mene (da budete kao) bezvjernici, (i da) udara neki (od) vas vratove nekih (tj. i da se ubijate međusobno)."

GLAVA:

Bude (Biva, tj. Biće jedna velika) smutnja: sjedilac (izvjesni, ili: svaki sjedilac) u njoj bolji je od (izvjesnoga, ili: svakoga) stajača.

(Pod smutnjom ili kušnjom se u sljedećem hadisu može razumjeti da se misli na pobunu, nered, metež. Pod sjedioćem može se razumjeti onaj koji ne učestvuje u toj pobuni, a pod

stajanjem se može razumjeti onaj ko uzme učešća u toj pobuni. Ili čak i više: stajac može da znači i onaj ko ustane da vidi to, i to samo da vidi, a sjedilac je onaj ko neće, koji neće ni da ustane da vidi tu pobunu i nered, kada je već ne može da spriječi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejdulaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, sina Abdu-Rahmana, od Ebu Hurejreta. Rekao je Ibrahim: A pričao mi je Salih, sin Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće (neke velike) smutnje: sjedilac (izvjesni, ili svaki) u njima je bolji od (izvjesnoga, svakoga) stajanja; a stajac u njima je bolji od pješaka (tj. od onoga koji ide pješice obično bez trčanja), a pješak u njima je bolji od nastojanja (tj. od onoga koji trči, žuri). Ko se je nadvisio (natkućio, nadnio) za njih (tj. njima - tim smutnjama), traže (tj. tražiće) nadvisivanje (natkućivanje od) njega (u propast, tj. upropastiće njega te smutnje). Pa ko je našao (tj. ko nađe) u njima (tj. u njihovo vrijeme, u vrijeme tih smutnji neko) sklonište ili utočište, pa neka se uteče (tj. pa neka se skloni) u njega (u to sklonište)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biće (velike neke) smutnje: sjedilac (izvjesni, ili svaki) u njima je bolji od (izvjesnoga, ili svakoga) stajanja, a stajac je bolji od pješaka, a pješak u njima je bolji od nastojanja (žurioca). Ko se nadvisio (natkućio) za njih (njima), tražile su nadvisivanje (natkućivanje u propast one od) njega. Pa ko je našao (ko nađe neko) sklonište ili utočište, pa neka se uteče (neka se skloni) u njega (u to sklonište, utočište)."

GLAVA:

Kada su se susrela (tj. sudarila, pobila, sukobila izvjesna) dva muslimana sa dvije sablje njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehaba, pričao nam je Hammad od (jednoga) čovjeka (što) nije imenovao njega, od Hasena rekao je:

Izašao sam sa svojim oružjem (u) noćima (tj. u danima te izvjesne) smutnje (bitke okolo Aišine deve i bitke na Sifinu), pa je izašao u susret meni Ebu Bekrete pa je rekao:

"Gdje hoćeš (Gdje ćeš)?" Rekao sam: "Hoću (da dadnem) pomoć sinu strica (tj. stričeviću) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada su se međusobno susreli (Kada se sretnu, sukobe licem u lice izvjesna) dva muslimana sa dvije sablje (dva mača) njih dvojice (tj. sa svojim sabljama, mačevima), pa obadva (pa oba od) njih dvojice su od stanovnika Vatre." Reklo se je: "Pa ovaj ubica (neka ide u pakao), pa šta je umu (toga) ubijenoga (tj. pa što će, a što će i ubijeni u pakao otići)?" Rekao je: "Zaista (i) on je htio ubijanje svoga druga (tj. Zaista i on je htio da ubije tog muslimana)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: Pa sam spomenuo ovaj hadis Ejubu i Junusu, sinu Ubejda, a ja hoću da pričaju njih dvojica meni za njega (o njemu), pa su rekla njih dvojica: Samo je predao ovaj hadis (jedino, tj. Predao je ovaj hadis samo) Hasen od Ahnefa, sina Kajsa, od Ebu Bekreta.

PRIČAO NAM JE Sulejman, pričao nam je Hammad za ovo (o ovome). A rekao je Muemmel: Pričao nam je Hammad, sin Zejda, pričao nam je Ejub, i Junus, i Hišam i Mualla, sin Zijada, od Hasena, od Ahnefa, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A predao je njega Mamer od Ejuba. A (ili: I) predao je njega Bekkar, sin Abdulaziza, od svoga oca, od Ebu Bekreta. A rekao je Gunder: Pričao nam je Šubete od Mansura, od Rib'ije, sina Hiraša, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A nije podigao njega (tj. ovaj hadis do Vjerovijesnika a.s. pripovijedajući ga) Sufjan od Mansura.

GLAVA:

Kako je (izvjesna) stvar kada nije bila skupina (tj. kada ne bude jedne skupine, zajednice, muslimanske većine koju podržavaju većina svih muslimana).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Ibnu Džabir, pričao mi je Busr, sin Ubejdulaha, Hadremija da je on čuo Ebu Idrisa Havlaniju da je on čuo Huzejfeta, sina Jemana, (da) govori:

Bili su (izvjesni) ljudi (običaj da) pitaju poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom izvjesnome) dobru, a bio sam (ja običaja da) pitam njega o (izvjesnome) zlu bojaznošću (tj. iz straha) da stigne mene (to zlo). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista mi smo bili u predislamlju (vremenu neznanja, neukosti) i (u velikome) zlu, pa je donio nama Allah ovo dobro. Pa da li je (tj. da li će biti) poslije ovoga dobra (išta) od zla (ikakvo zlo, hoće li biti ikakvo zlo)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "A da li je (da li će biti) poslije toga zla (išta) od dobra?" Rekao je: "Da, a u njemu je (jedna) mutnoća (mutnost, tj. neće biti to dobro čisto i bistro)." Rekao sam: "A šta je (tj. u čemu je) njegova mutnoća?" Rekao je:

"Ljudi (neki što) upućuju za (drugi put) osim puta (moga, postupanja moga), poznaješ od njih (neke postupke kao dobre) i niječeš (tj. i osuđuješ im neke postupke)."

(Dakle ta mutnoća je u tome što će ti upravljači miješati dobre i zle postupke. U stvari riječ "dehanun" doslovno znači: dimovitost, zadimljenost; ali ovdje odgovara bolje izraz mutnoća, zamućenost. Ovaj hadis je već jednom davno u tekstu prošao, pa ova napomena vrijedi i za ono mjesto u tekstu koje je već prošlo.)

Rekao sam: "Pa da li je poslije toga dobra (išta) od zla (da li će poslije toga dobra doći išta od zla)?" Rekao je: "Da. Pozivači (neki koji će zvati) na vrata pakla. Ko je odgovorio (tj. Ko se odazove) njima k njemu (ka paklu), bacili su ga u njega (tj. baciće ga u pakao)." Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Opiši ih nama." Rekao je: "Oni su od naše kože, i govore sa našim jezicima." Rekao sam: "Pa šta zapovjedaš meni ako je stiglo (ako stigne, zateče, zatekne) mene to?" Rekao je:

"Slijediš (tj. Slijedi, Drži se uz) skupinu (zajednicu većine tih) muslimana i njihovoga vođe (vladara, halife)." Rekao sam: "Pa ako nije bilo za njih (tj. ako ne bude bilo u njih

nikakve glavnine) skupine, a ni vođe (tj. ako ne bude postojala glavna zajednica, a ni vođa, halifa)?" Rekao je:

"Pa odstrani se tih grupa (skupina, stranaka, sekta, sekti), svake (od) njih, i (da) (tj. pa makar morao postupiti tako) da ujedraš (tj. da se zubima uhvatiš) za korijen (nekoga) stabla (drveta, i da tako usamljen živiš) dok stigne tebe (tvoja) smrt, a ti si na tome (tj. u tom takvom stanju usamljenosti)."

GLAVA

(onoga) ko je mrzio da umnožava crninu (tj. osobe, pristalice izvjesnih) smutnji i (izvjesnoga) nasilja (a to znači: ko nije želio da svojim ličnim učestvovanjem umnoži broj osoba izvjesnih smutnji, pobuna, izvjesnoga nasilja).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Hajvete i (drugi neki) osim njega, rekla su njih dvojica: Pričao nam je Ebul-Esved. A rekao je Lejs od Ebul-Esveda:

Odsjekla se je (tj. Odredila se je) na stanovnike Medine (jedna) vojska (da se između njih sakupi i da ide protiv Sirije), pa sam se upisao u nju. Pa sam susreo Ikrimeta pa sam izvijestio njega. Pa je zabranjivao meni (to) najžešćim (svojim) zabranjivanjem, zatim je rekao:

"Izvijestio me je Ibnu Abas da su (neki) ljudi od (izvjesnih) muslimana bili sa (izvjesnim) idolopoklonicima (i) umnožavaju (tj. umnožavajući oni) crninu (tj. broj osoba, ili masovnost; ili komoru, trupnu komoru tih) idolopoklonika na (tj. protiv) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa dođe (izvjesna) strijela, pa se baci, pa pogodi jednoga (od) njih, pa ubije njega. Ili udari njega (neko), pa ga ubije. Pa je (o tim takvima) spustio Allah, uzvišen je:

"Zaista koji su (takvi da) su usmrtili njih (izvjesni) anđeli bivajući (ti ljudi) nasilnici njihovi (tj. svojih) osoba (ili duša, tj. usmrtili su ih anđeli u stanju i času kada su sami sebi nasilje činili učestvovanjem u vojsci koja se bori protiv muslimana).....".

GLAVA:

Kada je ostao (tj. Kada ostane jedan musliman) u (jednim) ocjedinama (mulju, talogu, obacku) od (izvjesnih) ljudi (tj. među niskim, poročnim, podlim ljudima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Aameš od Zejda, sina Vehba, pričao nam je Huzejfete, rekao je:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neka) dva hadisa, (i) vidio sam jedan (od) njih dva, i ja iščekujem (pogledam da vidim, tj. čekam da doživim i taj) drugi. Pričao nam je da je (ta) povjerljivost sišla u korijen (tj. u dubinu) srca (izvjesnih) ljudi, zatim su znali (tj. saznali da treba biti povjerljiv - to su još saznali i naučili) iz Kur'ana, zatim su znali (saznali to) iz (moga) postupka (i govora - iz hadisa). I pričao nam je o njezinome dizanju (tj. o nestajanju te povjerljivosti). Rekao je: "Spava (tj. Zaspaoe izvjesni) čovjek (svoje jedno) spavanje, pa (će da) se zgrabi (tj. pa će se uzeti, ukloniti njegova) povjerljivost iz njegovoga srca, pa biva (tj. pa će biti trajno) njezin trag kao (tj. slično kao) trag (izvjesnoga) zacrnjivanja (trag izvjesne modrice, pomućene i promijenjene boje). Zatim (će da) spava (da zaspae jedno svoje) spavanje, pa se zgrabi (ona, tj. povjerljivost), pa ostane u njoj (u duši) njezin trag kao trag (izvjesnoga) žulja. Kao (jedan) ugljen (živi što) si zakotrljao

njega na tvojoj (tj. svojoj) nozi, pa se isprišti (tj. pa poskaču prištevi, žuljevi, plikovi), pa vidiš njega (plik da je on) napuhan (otekao, natekao, zatekao), a nije u njemu (ni jedna) stvar. I osvanu (tj. osvanuće, počeće izvjesni) ljudi (da) međusobno trguju, pa neće biti blizu (skoro ni) jedan (da) izvršava (tu) povjerljivost (tj. da vraća povjerenu stvar na čuvanje). Pa (će da) se govori:

"Zaista u (među) sinovima omsice (tog-i-tog) je (jedan - ima jedan) čovjek povjerljiv." I govori se (tj. govoriće se) za (izvjesnoga) čovjeka: "Ala je pametan (Pametan li je on, Što je pametan)!" I: "Ala je oštrouman!" I: "Ala je čvrst (snažan on)!" A (taj čovjek je takav da) nema u njegovom srcu težina (jednoga) zrna slačice od vjerovanja. I zaista već je došlo na mene (jedno) vrijeme (u prošleme mome življenju) i neću se brinuti (u njemu, tj. da se ja ne brinem, u stvari, da se nisam brinuo) kojem (od) vas sam se prisegnuo (tj. povjerio za nešto). Zaista ako je bio musliman, vratio je njega na mene (tj. meni njegov) Islam. A ako je bio kršćanin, vratio je njega na mene (tj. vratio je njega meni) njegov nastojivač (tj. njegov zaštitnik, pokrovitelj, zakonski zastupnik koji se brine o njemu).

A što se tiče danas (sadašnjosti), pa nisam (više u običaju ili u prilici da) se prisegnjem (tj. da se povjeravam nikome, ikome drugome) osim omsici i omsici (tj. iksu i iksu - tom-i-tom i tom-i-tom).

GLAVA

(izvjesnoga) pobeduinjavanja (sebe) u (izvjesnoj, ili: u svakoj) smutnji.

(To jest: GLAVA o odavanju životu Beduina, dakle, o svome opredjeljivanju za pustinjački život u vrijeme smutnje, pobune, građanskoga rata u gradovima, a cilj odavanju pustinjskom, pustinjačkom životu je da se izbjegne učešće u smutnji, pobuni.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, da je on unišao na Hadždžadža (tj. unišao je on Hadždžadžu), pa je rekao (njemu Hadždžadž):

"O sine Ekve'a! Vratio si se na tvoje (svoje) dvije pete (tj. Odmetnuo si se od Islama, ili od Hidžre). Pobeduinio si se." Rekao je: "Ne, a ali (tj. nego) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio meni (da se nastanim, da odselim) u (tu) pustinju (ili: u te Beduine, među tim Beduinima)."

A od Jezida, sina Ebu Ubejda, rekao je: Pošto se ubio (tj. Pošto je ubijen) Usman, sin Affana, izašao je Selemete, sin Ekve'a, ka Rebezi (tj. u pustinjsko mjesto, selo Rebezu, Rebezetu), i oženio se tamo (sa jednom) ženom, i rodila je njemu (ta žena nekoliko) djece. Pa je neprestano bio u njoj, dok je (tj. te je) došao prije (nego će) da umre za (nekoliko) noći (tj. prije nekoliko dana od svoje smrti), pa je odsjeo (u) Medini.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdurahmana, sina Abdullaha sina Ebu Sa'sa'ata, od njegovoga oca, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Biva blizu (tj. Biće skoro to, Uskoro će) da bude najbolja imovina (izvjesnoga) muslimana bravi (ovce), slijedi (pa će slijediti) s njima vrhove (izvjesnih) planina (brda) i padališta (te) kiše (i mjesta gdje pada samo kiša, a tamo ljudi ne dolaze), (pa tako) bježi (musliman) sa svojom vjerom od (izvjesnih) smutnji."

GLAVA

(izvjesnoga svoga) utjecanja od (izvjesnih) smutnji (tj. traženja sebi utočišta od smutnji).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pitali su Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, čak su bili uporni (tj. pretjerani, dosadni) sa (tim) pitanjem (pitanjima). Pa se popeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana (na svoju) govornicu pa je rekao:

"Nećete pitati mene (ni) o (jednoj) stvari (pa da će biti drukčije) osim (tako da) sam objasnio (tj. da ću objasniti, objasniću nju) vama." Pa sam počeo (da) gledam desno i lijevo, pa kada li (je) svaki čovjek (u takvom položaju da) je njegova glava u njegovoj odjeći, (i) plače! Pa je počeo (da pita, da govori jedan) čovjek (koji) je bio kada se je prepirao (sa nekim, u nezgodi da) se zove (tj. pripisuje) ka (nekome drugome) osim svoga oca (tj. u prepirkama su toga čovjeka pripisivali drugome čovjeku, a ne k njegovome ocu, što znači da su mu posredno govorili da je kopile), pa je rekao (taj čovjek):

"O vjerovijesniče Allaha! Ko je moj otac?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je počeo Umer, pa je rekao: "Zadovoljili smo se sa Allahom (kao svojim) Gospodarem, i sa Islamom (kao) vjerom, i sa Muhammedom (kao) poslanikom. Utječemo se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nisam vidio u (tj. o izvjesnom, ili o svakome) dobru i zlu kao danas nikada. Zaista ono uobličio se je meni raj i Vatra (tj. i pakao), čak sam vidio njih dvoje ispod (niže; ili ispred ovoga) zida." Rekao je Katadete: Spominje se ovaj hadis kod ovoga ajeta:

"O (vi) koji ste vjerovali, ne pitajte o (nekim) stvarima (koje su takve da) ako se pokažu vama, bivaju loše (tj. biće one loše) vama (tj. ožalostiće one vas).....".

A rekao je Abas Nersija: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid, pričao nam je Katadete da je Enes pričao njima da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (rekao) za ovaj (hadis, o ovome hadisu kako je već rečeno). I rekao je (Enes dalje u svome pričanju): Svaki čovjek je (u stanju) zamotavača (tj. zamotao je) svoju glavu u svoju odjeću, (i) plače (tj. plaćući on). I rekao je: "Utječući se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji (kušnji)." Ili je rekao: "Utječem se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji."

A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid i Mutemir od njegovoga oca (tj. od Mutemirovoga oca Sulejmana), od Katadeta da je Enes pričao njima od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (za ovaj hadis) i rekao je: "Utječući se u Allaha (Allahu) od zla (izvjesnih) smutnji."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Smutnja (izvjesna) je od strane (toga izvjesnoga) istoka."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on ustao ka strani (svoje) govornice pa je rekao:

"Smutnja (izvjesna) je ovdje, smutnja je ovdje, odakle izlazi (pojavljuje se) rog (izvjesnoga) sotone!" Ili je rekao: "rog Sunca (odakle izlazi)!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je okrenut prema (tome) istoku (da) govori:

"Zar ne (tj. Pozor, Pazi, Pažnja)! Zaista (izvjesna, ili: svaka) smutnja je ovdje otkuda izlazi (pojavljuje se) rog (izvjesnoga) sotone!"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Ezher, sin Sa'da, od Ibnu Avna, od Nafi'a, od Ibnu Umera rekao je: Spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Blagoslovi nama u našoj Siriji! Moj Bože! Blagoslovi nama u našem Jemenu!" Rekli su: "I u našem Nedždu!" Rekao je: "Moj Bože! Blagoslovi nama u našoj Siriji! Moj Bože! Blagoslovi nama u našem Jemenu!" Rekli su: "O poslaniče Allaha! I u našem Nedždu!" Pa mislim ga (da) je rekao (mislim da je rekao) u trećem (spominjanju, tj. da je rekao treći puta):

"Tamo su (izvjesni) potresi (zemljotresi), i (izvjesne) smutnje, i u njemu izlazi (pojavljuje se; ili: i u njoj - u toj zemlji - izaći će, pojavice se izvjesni) sotona."

PRIČAO NAM JE Ishak Vositija, pričao nam je Halid od Bejana, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Seida, sina Džubejra, rekao je: Izašao je na nas (tj. Izašao je nama) Abdullah, sin Umera, pa smo se nadali da (će da) priča nama (jedan, neki) hadis lijep. Rekao je: Pa je pretekao nas k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"O Ebu Abdurahmane! Pričaj nam o (toj) borbi (ratu, međusobnome ubijanju) u (izvjesnoj) smutnji, i (o tome) Allah govori:

"I borite se (ratujte protiv) njih dok neće biti (tj. dok ne budne nikakva) smutnja.....".

(Ovim citatom je taj čovjek napao stav Abdullaha, sina Umerovoga, jer je Abdullah smatrao da treba ostaviti i napustiti svaku borbu i međusobno ubijanje muslimana u smutnji, neredu, metežu, tj. građanskom ratu u muslimanskoj sredini, makar jedna od dvije suprotne strane imala stvarno pravo na svojoj strani, makar jedna stranka imala stvarno više zasluga i vrijednosti da upravlja i tako dalje. Abdullah r.a. nije bio usamljen, ali su njegovi istomišljenici bili u manjini, tj. malobrojni pa nisu mogli da izmire još u ono vrijeme zavađene muslimane. Čak su zavađene skupine još u ono vrijeme pogrešno upotrebljavale i tumačile pojedine ajete iz Kur'ana da bi opravdale svoje postupke, kao što je to i ovaj čovjek pogrešno tumačio i shvatio citirani ajet da bi mogao da napadne Abdullaha. Međutim, Abdullah r.a. nije ostao dužan tome čovjeku.)

Pa je rekao (Abdullah tome čovjeku): "Da li znaš šta je (ta) smutnja (o kojoj se govori u tom ajetu), izgubila te tvoja majka? Samo je bio Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, (jedino takvoga postupka da) se bori (tj. Muhammed a.s. bijaše se borio samo protiv tih

izvjesnih) idolopoklonika, i bilo je (to izvjesno) ulaženje u njihovu vjeru (to je bilo) smutnja. A nije kao vaša borba (međusobna) na (tj. za tu) vlast (upravu)."

GLAVA

(izvjesne) smutnje koja (će da) se talasa (zatalasa) kao talas (val toga) mora.

A rekao je Ibnu 'Ujejneta od Halefa, sina Havšeba: Bili su (prvi muslimani običaja da) vole da se uposlovičavaju sa ovim stihovima kod (izvjesnih) smutnji (tj. da sljedeće stihove uzimaju sebi kao poslovice i mudre izreke pri izbujanju izvjesnih smutnji): Rekao je Imru'ul-Kajs (a neki vele da je sljedeće stihove rekao Amr, sin Ma'dikeriba):

"Rat, prvo što biva (bude kao jedna) djevojka
Nastoji (trči) sa svojim nakitom za svakoga veleneukoga (prostaka)
Te kada je planuo i raspalilo se je njegovo gorenje (gorivo)
Okrenuo je leđa (kao) starica osim posjednice (tj. koja nema) muža
Prosijeda, niječe se (osuđuje se) njezina boja i promijenula se je
Omrznuta (Mrska je) za (taj) njih i (to) ljubljenje (poljubac)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Šeqiq (Šekik), čuo sam Huzejfeta (da) govori: Dok smo mi sjedači (sjedioći, tj. Dok smo sjedili) kod Umera kadli je rekao (tj. kadli on reče):

"Koji (od) vas pamti govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnoj) smutnji (ili: izvjesnoj kušnji)." Rekao je: "Smutnja (Kušnja izvjesnoga, ili svakoga) čovjeka je u njegovoj porodici, i njegovome imanju, i njegovoj djeci i njegovome susjedu. Iskupljuje nju (tu smutnju ili kušnju čovjekova) molitva, i milostinja, i zapovijedanje za (sve) dobro i zabranjivanje od (svega) ružnoga." Rekao je: "Nije o ovome (da) pitam tebe (Ne pitam te o tome), a ali (tj. nego o smutnji) koja (će da) se talasa kao talas (val izvjesnoga) mora." Pa je rekao: "Nije na tebe (tj. Nije tebi) od nje (nikakva) šteta, o zapovjedniče (svih tih) vjernika! Zaista između tebe i između nje su (jedna) vrata zatvorena (zaključana)." Rekao je Umer: "Je li (tj. Da li će da) se razbiju (ta) vrata, ili (će da) se otvore?" Rekao je: "Nego (će da) se razbiju (tj. Razbiće se)." Rekao je Umer: "Tada se neće zatvoriti nikada." Rekao sam: "Da."

Rekli smo Huzejfetu: "Je li bio Umer (takav da) zna (tj. Znadijaše li, Je li znao Umer ko su ta) vrata?" Rekao je: "Da, kao što (ja) znam da je niže sutra (tj. da poslije sutra dolazi, slijedi) noć. A to je da sam ja njemu pričao (jedan) hadis (koji) nije sa (izvjesnim) pogreškama (tj. hadis koji nije pogrešan, u kome nema grešaka, nego je istinit)." Pa smo se plašili da pitamo njega ko su (ta) vrata. Pa smo zapovjedili Mesruku pa je pitao njega: Pa je rekao (Huzejfete): "Umer (je ta vrata - ili: Ta vrata su Umer, Ta vrata predstavljaju Umera)."

(Umer je poginuo od atentatora, dakle, ta vrata su se razbila, a Umer nije umro običnom smrću, dakle, ta vrata se nisu otvorila običnim načinom otvaranja.)

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šerika, sina Abdullaha, od Seida, sina Musejbeja, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ka (jednome) zidu (tj. vrtu, voćnjaku opasanom zidom) od zidova Medine zbog svoje potrebe, i izašao sam u njegovom tragu (tj. poslije njega). Pa pošto je unišao u (taj) zid (vrt, voćnjak), sjeo sam na njegova vrata (kraj vrata) i rekao sam: Zaista biću svakako danas vrtar Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah

i spasio, a nije (on) zapovjedio meni. Pa je otišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i svršio (okončao) je svoju potrebu (izvršio je potrebu, nuždu), i sjeo je na ivicu (toga) bunara (ili: na tucani kamen, ili nanešeni kamen okolo toga bunara), pa je otkrio od svoje dvije golijeni (tj. otkrio je svoje noge do koljena) i spustio je njih dvije u (taj) bunar. Pa je došao Ebu Bekr (i) traži (tj. tražeći) dozvolu na njega (od njega) zato (da) uniđe (da uđe). Pa sam rekao:

"Kao što si ti (ostani tako tu), dok zatražim dozvolu za tebe." Pa je stao (zastao). Pa sam došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "O vjerovijesniče Allaha! Ebu Bekr traži dozvolu na tebe (od tebe, ili tebi da uniđe)." Pa je rekao: "Dozvoli njemu, i obraduj ga sa rajem." Pa je unišao. Pa je došao od desnice (tj. na desnu stranu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otkrio (odjeću) od svoje dvije golijeni i spustio je njih dvije u (taj) bunar. Pa je došao Umer. Pa sam rekao: "Kao što si ti dok zatražim dozvolu za tebe (tj. Ostani tako tu dok zatražim za tebe dozvolu za ulazak)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem." Pa je došao od ljevice (tj. na lijevu stranu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je otkrio od svoje dvije golijeni, pa je spustio njih dvije u (taj) bunar. Pa se napunila (ta) ivica (obala bunara, ili to nanešeno, tucano kamenje oko toga bunara), pa nije bilo u njemu (u njoj - u obali, na obali ni jedno) mjesto za sjedenje. Zatim je došao Usman. Pa sam rekao: "Kao što si ti (ostani tako tu) dok zatražim dozvolu za tebe." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Dozvoli mu (njemu), i obraduj ga sa rajem, (a) sa njom (sa tom nagradom rajem imaće on i jedno) iskušenje (što će da) pogodi njega (u životu na ovome svijetu prije nego umre i dođe u raj)." Pa je unišao. Pa nije našao sa njima mjesto (za sjedenje), pa se okrenuo dok je došao okrenut prema njima na usni (tj. na ivici toga) bunara (na suprotnoj strani od njihove), pa je otkrio od svoje dvije golijeni, zatim je spustio njih dvije u (taj) bunar. Pa sam počeo (da) želim (jednoga) svoga brata, i (počeo sam da) molim Allaha da dođe (taj moj brat u te časove).

Rekao je Ibnul-Musejeb: Pa sam protumačio to (da je to bio predznak, predskazanje za) njihove grobove, skupili (okupili) su se ovdje (grobovi njih trojice), a osamio se je Usman.

PRIČAO MI JE Bišr, sin Halida, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, čuo sam Ebu Vaila rekao je: Reklo se je Usamet:

"Zar nećeš govoriti ovome (tj. halifi Usmanu da mu se stavljaju neki prigovori i kritike)?" Rekao je: "Već sam govorio njemu (na način) što je ispod (toga) da otvorim (jedna) vrata (takva što ću ja da) budem prvi ko otvara njih."

(To jest: Već sam mu ja govorio tajno, a ne javno da tako ja prvi otvorim javnu osudu i napad na halifu, što može da dovede do smutnje i meteža, a ja neću da budem taj koji to prvi izaziva.)

"I ja nisam sa (onim, tj. I ja nisam onaj) koji govorim (ni) za (jednoga) čovjeka, poslije (slučaja) da bude (taj čovjek neki) zapovjednik nad (kakvom) dvojicom ljudi (ja tome čovjeku više ne govorim): "Ti si dobar (ili: Ti si bolji - od svih ljudi)!" (to mu ne govorim) poslije (onoga) što sam čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dovesti će se (jedan) čovjek (na sudnjem danu), pa (će da) se baci u Vatru, pa melje u njoj (tj. okreće se u Vatri) kao mljevenje (izvjesnoga) magarca sa svojim žrvnjem (tj. kao što se okreće magarac pokrećući žrvanj suhoga mlina, vodenice). Pa daju ophoditi (tj. Pa će ophoditi) okolo njega (oko toga čovjeka u paklu) stanovnici Vatre, pa (će oni da) govore: "O

omsice (O ti)! Zar nisi bio (običaja da) zapovijedaš za (svako) dobro i (da) zabranjuješ (odvrćaš) od (svakoga) ružnoga (od svakoga zla)?" Pa (će on da) govori: "Zaista ja sam bio (takav da) zapovijedam za (svako) dobro, a neću činiti (tj. a ne činim) njega (a ne činim ja to dobro); i zabranjujem od (svakoga) ružnoga, a činim (sam ja) njega (to ružno djelo)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, pričao nam je Avf od Hasena, od Ebu Bekreta rekao je:

Zaista već je okoristio mene Allah sa (jednom) riječi (u) danima (borbe oko Aišine) deve. Pošto je doprlo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da su Perzijanci učinili vladarem kćer kserksa, rekao je:

"Neće se spasiti (ni jedan) narod (ljudi koji) su dali upravu svoje zapovjedi (svoga posla, svoje stvari, svoje vlasti jednoj, nekoj) ženi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Ebu Bekr, sin 'Ajjaša, pričao nam je Ebu Hasin, pričao nam je Ebu Merjem Abdullah, sin Zijada, Esedija, rekao je:

Pošto je išao Talhate, i Zubejr i Aiša ka Basri, poslao je Alija (svoga pristalicu) Ammara, sina Jasira, i (svoga sina) Hasena, sina Alije, pa su došla njih dvojica na nas (tj. nama u) Kufu. Pa su se popela njih dvojica (na izvjesnu) govornicu (tj. na govornicu džamije u Kufi). Pa je bio Hasen, sin Alije nad (tom) govornicom (tj. na toj govornici) u njezinom najvišem (dijelu), a stajao je Ammar niže od Hasena (u donjem dijelu od Hasena). Pa smo se skupili k njemu. Pa sam čuo Ammara (da) govori:

"Zaista Aiša je već išla (tj. otišla) ka Basri. I tako mi Allaha zaista ona je zaista žena (supruga) vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (toj) ovozemnosti i (toj) onozemnosti (tj. i na drugome svijetu), a ali je Allah - blagosloven je i uzvišen je! - iskušavao vas (tj. Allah je stavio na iskušenje vas) zato (da) zna (tj. da pokaže znanje o tome da li) se Njemu pokoravate, ili njoj (ili: da li se njemu - tj. Aliji - pokoravate, ili njoj - Aiši)."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ibnu Ebu Ganijjete od Hakema, od Ebu Vaila:

Ustao je (tj. Stajao je, stao je) Ammar na govornicu Kufe, pa je spomenuo Aišu, i spomenuo je njezino idenje (idenje, njezin hod) i rekao je:

"Zaista ona je žena vašega vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (toj) ovozemnosti i (toj) onozemnosti (tj. i na tome drugome svijetu), a ali (tj. nego) ona je od (onoga) što ste se iskušavali (s njime, tj. od onoga što ste se vi stavili na iskušenje pomoću njega; drugim riječima: ali ste se vi zbog nje stavili u iskušenje)."

PRIČAO NAM JE Bedel, sin Muhabbera, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Amr, čuo sam Ebu Vaila (da) govori:

Unišli su Ebu Musa i Ebu Mes'ud na Ammara (tj. k Ammaru) gdje (tj. kada) je poslao njega Alija ka stanovnicima Kufe (da on) traži odlaženje u boj (od) njih (za Aliju protiv Aiše), pa su rekla njih dvojica:

"Nismo vidjeli tebe (da) si došao (jednome) poslu, mržem kod nas, od tvoga žurenja u ovome poslu (u ovoj stvari), otkako si primio Islam." Pa je rekao Ammar: "Nisam vidio od vas dvojice otkako ste primila vas dvojica Islam (ni jedan) posao, mrži kod mene, od usporavanja vas dvojice od ovoga posla (tj. od sporoga prilaženja vas dvojice ovome poslu, ovoj stvari)." I obukao je njima dvojici ogrtač, ogrtač (tj. po jedan ogrtač svakome - a to će reći: dao im je na poklon po jedan ogrtač), zatim su otišli ka (kufanskoj) bogomolji (džamiji).

PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu Hamzeta, od Aameša, od Šeqiqa, sina Selemeta, rekao je:

Bio sam sjedač (sjedilac, tj. Sjedio sam) sa Ebu Mes'udom, i Ebu Musa-om i Ammarom, pa je rekao Ebu Mesud: "Nema od tvojih drugova (ni) jedan (drukčiji) osim (takav) da sam htio (tj. da hoću), zaista sam rekao (tj. zaista bih rekao neku manjkavost, neki nedostatak, neki nedostatak) o njemu, osim tebe. I nisam vidio od tebe (ni jednu) stvar otkako (tj. otkada) si se družio (združio sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, nedostatniju (tj. nikakvu veću manu i nedostatak ti nisam vidio) kod mene od tvoga traženja hitnje (žurenja) u ovome poslu (u ovoj stvari - stvari učešća u ratu između dvije zaraćene muslimanske stranke)." Rekao je Ammar: "O Ebu Mes'ude! A (ja) nisam vidio od tebe, a ni od ovoga tvoga druga (ni jednu) stvar otkako (otkada) ste se družili (združili) vas dvojica (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, nedostatniju kod mene (tj. da vam je veća mana i nedostatak) od usporavanja (od sporosti) vas dvojice u ovome poslu (u ovoj stvari)." Pa je rekao Ebu Mes'ud - a bio je bogat (imućan čovjek): "O dječaće! Daj dva ogrtača!" Pa je dao (darovao) jedan (od) njih dva Ebu Musa-u, a (onaj) drugi Ammaru, i rekao je: "Odite (Idite) vas dvojica u njemu (u tome) ka (molitvi) petka (tj. Idite u tim ogrtačima na džum'u)." (Na osnovu ovoga pričanja smatra se da je i u prethodnom pričanju darovalac ogrtača Ebu Mes'ud, a ne Ammar, kako bi se doslovno iz teksta moglo da zaključi iz rečenice: I obukao je njima dvojici ogrtač, ogrtač, tj. po ogrtač.)

GLAVA:

Kada je spustio (tj. Kada spusti, pošalje, dadne) Allah u (jedan) narod (neku) kaznu (na ovome svijetu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Usmana, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, izvijestio me je Hamzete, sin Abdullaha sina Umera, da je on čuo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je spustio Allah sa narodom (tj. u jedan narod neku) kaznu, pogodila je (tj. pogodi ta) kazna (svakoga) ko je bio u njima (tj. među tim ljudima toga naroda), zatim su se proživjeli (tj. zatim će vaskrsnuti, biće proživljeni na sudnjem danu svi) na svojim poslovima."

(To znači da na drugome svijetu i na sudnjem danu neće biti kažnjen onaj koga je ovozemna opća kazna pogodila dok je on radio dobra djela, u vrijeme kada je bio zauzet dobrim poslom.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za Hasena, sina Alije (tj. njegovoga govora o svome unuku Hasanu, sinu Alije): "Zaista ovaj moj sin je zaista gospodin (veliki), i možda Allah da popravi (odnose, tj. da izmiri) s njime između dvije čete (tj. vojske, skupine, stranke) od (izvjesnih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Israil Ebu Musa, a susreo sam ga u Kufi, došao je ka Ibnu Šubrumetu pa je rekao:

"Uvedi me na Isa-a (tj. Uvedi me ka Isa-u, zapovjedniku Kufe), pa (da) savjetujem njega!" Pa kao da je Ibnu Šubrumete (sudija Kufe) plašio se na njega (za njega), pa nije (to) učinio.

Rekao je (Israil): Pričao nam je Hasen (Basrija), rekao je: Pričao nam je Hasen (Basrija), rekao je: Pošto je išao (tj. krenuo) Hasen, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ka Muaviji sa (svojim) četama, rekao je Amr, sin Asa, Muaviji: "Vidim (jednu) čet (koja) neće okrenuti leđa do (da) okrene (dok ne okrene) zadnjicu njezina druga (tj. do da okrene zadnjicu njezina protivnica, njoj protivnička četa, vojska; ili: njezina druga, tj. njezina zadnja linija)." Rekao je Muavija: "Koje (taj što će da povede računa) za potomstva (mogućih poginulih) muslimana?" Pa je rekao: "Ja." Pa je rekao (tj. Pa su rekli) Abdullah, sin Amira, i Abdurahman, sin Semureta: "Susretamo (Susrešćemo, tj. Susresti ćemo) njega, pa (ćemo da) govorimo njemu: "Mir (među nama tražimo)!"

(Veli se da rečenica "Susretamo, tj. Susresti ćemo njega.....", znači: Susreti ćemo, naći ćemo Muaviju.....)

Rekao je Hasen (Basrija): i zaista već sam čuo Ebu Bekreta (da) je rekao: Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje, došao je (njegov unuk) Hasen. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin, i možda Allah da popravi (odnose, tj. da pomiri) s njim između dvije čete od (izvjesnih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Rekao je Amr: Izvijestio me je Muhamed, sin Alije, da je Harmelete, slobodnjak Usameta, izvijestio njega. Rekao je Amr: A već sam vidio Harmeleta (i ja, ali nisam izravno od njega čuo ovo što ću da ispričam). Rekao je (Harmelete): Poslao me je Usamete ka Aliji, i rekao je (Usamete meni):

"Zaista on (tj. Alija) pitaće tebe sada, pa (će da) govori: "Šta je izostavilo tvoga druga (Usameta da me ne pomogne na Sifinu i vak'atul-džemelu)?" Pa reci njemu: "Govori tebi (tj. Kaže ti ovo): "Da si bio (ti) u nugalac (u uglu usta izvjesnoga) lava, zaista sam volio (zaista bih volio) da budem s tobom u njemu, a ali (nego) ovo je (jedna) stvar (što) nisam vidio nju (tj. što ne mislim, ne smatram nju opravdanom, tj. stvar međusobnoga ratovanja muslimana)." Pa nije dao (darovao) meni (ni jednu, nikakvu) stvar (tj. ništa od imovine). Pa sam otišao ka Hasenu, i Husejnu i sinu Džafera, pa su natovarili (teškim tovarom) meni moju samaricu (devu).

GLAVA:

Kada je rekao kod (jednoga) naroda (jednu) stvar, zatim je izašao pa je rekao protivno njoj (tj. protivno, suprotno toj stvari).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, rekao je:

Pošto su skinuli stanovnici Medine Jezida, sina Muavijeta (tj. Pošto su pokvarili i pogazili svoju prisegu na vjernost koju su mu bili dali), skupio je Ibnu Umer svoju pratnju (poslugu) i svoju djecu, pa je rekao: Zaista ja sam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Podignuće se (Postaviće se) za svakoga varalicu (vjerolomnika jedan) bajrak (zastava na) sudnjem danu." I zaista smo se mi već prisegnuli ovome čovjeku (tj. Jezidu) na prisegu Allaha i Njegovoga poslanika. I zaista ja neću znati (tj. ja ne znam ni jedne) prevare veće (tj. gore) od (te) da se prisegne (jednome) čovjeku na prisegu Allaha i Njegovoga poslanika, zatim (da) se podigne (postavi, objavi) njemu borba (rat). I zaista ja neću znati (tj. ne znam ni) jednoga od vas (koji) je skinuo njega, a niti (koji) se je prisegnuo (nekome drugome, pa da će drukčije biti) osim (tako da) je bila (ta prevara odmah izvjesna) odsijecačica (rastavljačica) između mene i između njega (tj. ko pogazi svoju prisegu Jezidu, i prisegne se nekome drugome, rastavlja se od mene svaki vas od moje pratnje i mojih sinova)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ebu Šihab od Avfa, od Ebu Minhala rekao je:

Pošto je bio Ibnu Zijad i Mervan u Siriji, i skočio je Ibnu Zubejr u Meki (protiv njega), i skočili su (izvjesni) čitači (Kur'ana) u Basri, pa sam otišao (tj. otišao sam ja) sa svojim ocem ka Ebu Berzetu Eslemiji, dok (čak) smo unišili na njega (tj. unišili smo njemu) u njegovu kuću, a on je sjedač (tj. a on sjedi) u hladu (jedne potkrovne) svoje sobe od trstike (od trske). Pa smo sjedili k njemu (do njega, uz njega). Pa je počeo moj otac (da) traži nahanjivanje (od) njega (izvjesnim) hadisom (tj. da otvori njega za njegovo pričanje, da navede njega na razgovor), pa je rekao:

"O Ebu Berzete! Zar nećeš vidjeti (Zar ne vidiš ono) u što su pali (upali ti izvjesni) ljudi?" Pa prva stvar (što) sam ga čuo (da) je progovorio s njom je (ovo):

"Zaista ja sam sebi računao (tj. Zaista ja sebi računam na nagradu) kod Allaha (zbog toga što je slučaj) da sam ja osvanuo srdit na plemena (plemenske ogranke od) Kurejševiča. Zaista vi ste, o družino Arapa, bili na (izvjesnome) stanju koje ste znali (tj. koje znate, a koje se sastojalo) od (izvjesnoga) poniženja, i malobrojnosti i zablude. I zaista Allah je spasio vas sa Islamom (pomoću Islama) i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio, dok je (ili: čak je) dopro s vama (onome) što vidite (tj. doveo vas je do časti, mnogobrojnosti i pravoga puta). A ova ovozemnost je (ta) koja je pokvarila među vama (odnose). Zaista taj koji je u Siriji (tj. Mervan, sin Hakema) tako mi Allaha ne bori se (ni radi čega) osim na (tj. za tu) ovozemnost. I zaista ovi koji su između vaših leđa (tj. ti izvjesni čitači Kur'ana, "kurrai") tako mi Allaha ne bore se (ni radi čega) osim na (za tu) ovozemnost. I zaista taj koji je u Meki (tj. Abdullah, sin Zubejra) tako mi Allaha ne bori se (ni radi čega) osim na (za tu) ovozemnost."

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Vasila Ahdeba, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, sina Jemana, rekao je:

"Zaista (ti izvjesni) licemjerci danas su gori od njih (od onih) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Bili su tada (običaja da) sakrivaju (tj. da tajno

rade i djeluju), a danas bivaju glasni (tj. a danas javno rade i djeluju istupajući i boreći se protiv halifa, stvarajući razne stranke i praveći pobune i metež)."

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Mis'ar od Habiba, sina Ebu Sabita, od Ebu Ša'sa-a, od Huzejfeta rekao je:

"Samo je bila licemjernost (tj. Bila je licemjernost izvjesna samo) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa (A) što se tiče danas, pa samo je ono (tj. pa ono je samo izvjesno) bezvjerstvo poslije (izvjesnoga) vjerovanja."

GLAVA:

Neće ustati (tj. Neće se pojaviti, Neće nastati, Neće biti) Čas do (da) se zavidi (dok se ne bude zavidilo) stanovnicima (tih) grobova (tj. dok se ne zaželi da se je u grobu kao što su i oni u grobovima koji već leže u njima).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, neće biti) Čas do (da) prođe (izvjesni) čovjek pokraj groba (izvjesnoga) čovjeka, pa govori: "O da sam ja mjesto njega!"

GLAVA

mijenjanja (promjene izvjesnoga) vremena čak (će da) obožavaju (ljudi izvjesne) idole (kipove, kumire).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Izvijestio me je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) se zatresu (dok se ne zatresu) zadnjice žena (iz plemena) Devsa na (obredima posvećenim) Zul-Halesatu." A Zul-Halesate je idol (plemena) Devsa koji su bili (običaja da) obožavaju (tj. koji, kojeg oni obožavahu) u predislamlju.

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao mi je Sulejman od Sevra, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) izade (jedan) čovjek iz (plemena) Kahtana (koji će da) tjera (goni izvjesne) ljude sa svojim štapom."

GLAVA

izlaženja (izvjesne) vatre.

A rekao je Enes: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Prvi (od) znakova Časa je (jedna) vatra (koja će da) sakupi (protjera izvjesne, ili sve) ljude iz (sa) izvjesnoga istoka ka (izvjesnome) zapadu."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Seid, sin Musejjeba: Izvijestio me je Ebu Hurejrete da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (tj. Neće nastati, biti) Čas do (da) izađe (dok ne izađe jedna) vatra iz zemlje Hidžaza (koja će da) osvijetli vratove (izvjesnih) deva u Busra-u (gradu u Siriji)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Seida, Kindija, pričao nam je Ukbete, sin Halida, pričao nam je Ubejdulah od Hubejba, sina Abdurahmana, od njegovoga djeda Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bude blizu (tj. Biće skoro, uskoro će) Euftrat (rijeka) da otkrije (izguli, oguli zemljin sloj) od (jedne) riznice (blagajne) od zlata. Pa ko je došao (tj. ko dođe) njoj, pa neka ne uzme od nje (ni jednu) stvar (ništa)."

Rekao je Ukbete: A pričao nam je Ubejdulah, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnome hadisu), osim (slučaja) da je on rekao: "Otkrije (sloj zemlje) od brda od zlata."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta, pričao nam je Ma'bed, rekao je: Čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Milodarite (tj. Dajite milostinju), pa doći će na (izvjesne, ili: na sve) ljude (jedno takvo) vrijeme (da) ide (musliman) sa svojom milostinjom, pa neće naći (nikoga) ko (će da) primi nju (tu milostinju)."

Rekao je Museded: Harisete je brat Ubejdulaha, sina Umera, za njegovu majku (tj. po njegovoj majci, brat po materi), rekao je njega (tj. rekao je to) Ebu Abdullah (tj. Buharija lično).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad, od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neće ustati (nastati, biti) Čas do (da) se pobiju (dok se ne pobiju) dvije čete (skupine) velike (dvije, tj. velike dvije čete, skupine, i to tako da će da) bude između njih dviju (jedno) ubijanje veliko, tvrdnja njih dviju je jedna; i do (da) pošalju (tj. da se pojave, pokažu neki) veliki premazivači veliki lažovi, blizu od trideset (njih - oko trideset njih), svaki (će od) njih (da za sebe) tvrdi da je on poslanik Allaha (a glavni, najveći Dedždžal će tvrditi da je božanstvo); i do (da) se zgrabi (dok se ne uzme izvjesno) znanje, i (da) se umnože (i dok se ne umnože izvjesni) potresi (tj. zemljotresi), i (da) se međusobno približi (to) vrijeme, i (da) se pojave (pokažu izvjesne) smutnje i (da) se umnoži (izvjesni) herdž, a on je (tj. a to je izvjesno) ubijanje; i do (da) se umnoži u (među) vama (ta) imovina pa (da) se izlije čak (tako da) zabrine gospodara (te) imovine (to) ko (će da) primi njegovu milostinju, i čak (da) izloži (ponudi) njega (imetak koji je određen za milostinju), pa (da) govori (tj. rekne onaj) koji (je taj što) izlaže njega njemu:

"Nema potrebe meni za njim!", i do (da) se međusobno natječu (izvjesni) ljudi duljinom (veličinom) u (svojoj) građevini (gradnji); i do (da) prođe (dok ne prođe izvjesni)

čovjek pokraj groba (izvjesnoga) čovjeka pa (da) govori (rekne): "O da sam ja mjesto njega!" i do (da) se Sunce rodi (pojavi) od svoga zapada (sa zapada), pa kada se je rodilo (kada se rodi od zapada) i vidjeli su ga (i vide ga ti) ljudi, vjerovali su (tj. vjerovali oni tada) svi, pa to je kada (pa tada) neće koristiti (ni jednoj) osobi njezino vjerovanje (koja) nije bila vjerovala (ako nije vjerovala) otprije, ili (koja nije bila) stekla u svome vjerovanju (neko) dobro. I zaista ustaće (nastaće, biće) svakako Čas, a već su raširila (raskrilila izvjesna) dva čovjeka odjeću njih dvojice između njih dvojice (tj. svoju odjeću između sebe), pa neće (uspjeti) međusobno prodati (pazariti) njih dvojica nju, a niti će saviti (smotati) njih dvojica nju. I zaista ustaće (nastaće, desiće se) svakako Čas, a već je otišao (već će otići izvjesni) čovjek sa mlijekom svoje deve muzare, pa neće (uspjeti) okušati (okusiti) njega. I zaista ustaće (nastaće) svakako Čas, a on popravlja (lijepi blatom, zaljepljuje blatom) svoj bunar, pa neće (uspjeti) napajati u njemu (tj. iz njega). I zaista ustaće (nastaće, biće, desiće se) svakako Čas, a već je podigao svoj zalogaj ka svojim ustima, pa neće (uspjeti) okušati (okusiti, probati) njega."

GLAVA

spominjanja (izvjesnoga) velikoga premazivača (pozlaćivača, tj. Antihrista, Dedždžala).

(Izraz "dedždžalun" je od glagola "dedžele", a taj glagol znači namazati, premazati devu katranom, i namazati, premazati posudu vodom od zlata, tj. pozlatom. Od tih značenja glagol "dedžele" je dobio i značenje: lagati, jer ko pozlaćuje posudu, on prikriva pravi materijal od kojega je posuda napravljena i lažno je prikazuje da je od zlata, dakle, prikriva pravu istinu - laže. U vjeri Islamu pod izrazom Dedždžal misli se na velikoga lažova koji će se pojaviti pred smak svijeta, pred propast svijeta i tvrdiće za sebe da je on božanstvo. Dakle, to je jedan veliki demagog bezvjerstva. Kršani ga nazivaju Antihrist. U daljem tekstu izraz "dedždžal" prevodiće se sa izrazom velepremazivač, i to sa velikim slovom da bi se glavni dedždžal tako mogao razlikovati od onih drugih koji će se pojavljivati prije njega, i kojih ima više, kako je to već u zadnjem hadisu rečeno. Dakle, glavni dedždžal će se prevoditi, pisati ovako: Velepremazivač.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ismail, pričao mi je Kajs, rekao je: Rekao je meni Mugirete, sin Šubeta:

Nije pitao (ni) jedan (čovjek) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Velepremazivaču (ono) što sam pitao njega (ja). I zaista on je rekao meni:

"Šta šteti tebi od njega (kada me toliko pitaš o njemu)?" Rekao sam: "Zbog (toga što) zaista oni govore: "Zaista sa njim je brdo hljeba i rijeka vode (pa se zbog toga plašim od njega)." Rekao je: "Ono je (tj. To je) lakše na Allaha od toga."

(To jest: To što će Dedždžal imati, lakše je Allahu od toga da to učini dokazom njegove istinitosti i uzrokom zablude vjernika. Drugim riječima: I pored toga što će Allah dati Dedždžalu ta neka čuda, Allahu će biti lako da sačuva vjernike od Dedždžala i da pokaže Dedždžalovu neistinitost.)

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Doći će Velepreamazivač, čak (će da) odsjedne u (jedan) okrug (kotar, kraj) Medine. Zatim će se zatresti Medina trima potresanjima (sa tri potresa), pa će izaći k njemu svaki bezvjernik i licemjerac."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu (nikakav) strah (panika od, zbog toga) pomazanika (ili potrtoga) Velepreamazivača. I za nju (tj. u nje - u Medine) su tada sedam vrata, (a) na svakim vratima su (neka) dva anđela (meleka)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Nafi'a, od Ibnu Umera, mislim ga (da je rekao, pričao da je on čuo) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slijepoga (svoga) desnoga oka (je Dedždžal - Dedždžal je slijep na desno oko), kao da je ono (jedno) zrno grožđa lebdeće (tj. koje se kreće po vodi, pliva kao kakva ljuska ili čep na vodi)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Mis'ar, pričao nam je Sa'd, sin Ibrahima, od svoga oca, od Ebu Bekreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu strah (panika od toga izvjesnoga) pomazanika (potrtoga). Za nju (tj. U nje - U Medine) su tada sedmera vrata (U Medini će tada biti sedam vrata), na svakim vratima su (neka) dva anđela."

A rekao je Ibnu Ishak od Saliha, sina Ibrahima, od njegovoga oca rekao je: Došao sam (u) Basru. Pa je rekao meni Ebu Bekrete: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (tj. o ovome da kazuje).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. među izvjesnim) ljudima (među ljude), pa je pohvalio na Allaha (hvalio je Allaha) sa (onim načinom) što je On njegov stanovnik (tj. kako doliči i pripada Allahu da se hvali, da bude hvaljen), zatim je spomenuo Velepreamazivača pa je rekao:

"Zaista vas opominjem (da se čuvate) njega (tj. opominjem vas za njega). I nema od vjerovijesnika (tj. ni jednoga vjerovijesnika da je drukčije postupao) osim (tako), a već (tj. da je već) opominjao (za) njega svoj narod, a ali (nego) ja ću govoriti (tj. reći ću) vama o njemu (jedan) govor (jednu riječ što) ga nije rekao (ni jedan) vjerovijesnik svome narodu: Zaista on je slijep, a zaista Allah nije slijep (doslovno: nije sa slijepim, a to znači: nije slijep)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač, (i) ophodim oko Kabe, pa kada li (jedan) čovjek smeđ (ili: crnomanjast), glatke (svoje) kose, kapa, ili lije (prolijeva se) njegova glava vodom (kapa, lije mu voda sa glave)! Rekao sam: "Ko je ovaj (ovo)?" Rekli su: "Sin Merjeme." Zatim sam počeo (da) se okrećem, pa kada li (jedan) čovjek tjelovit (tj. krupan, golem), crven, kovrčave (kovrđave, kudrave svoje) glave (tj. kose), slijepoga (svoga) oka, kao da je njegovo (jedno) oko zrno grožđa lebdeće (ploveće kao ljuska ili čep)! Rekli su: "Ovo je Velepremazivač." Najbliži (od svih) ljudi s njime sličnošću (tj. Najnaličniji mu) je Ibnu Katan, (jedan) čovjek iz (plemena) Huza'ata."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša rekla:

Čula sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži utočište u svojoj molitvi od smutnje (kušnje) Velepremazivača.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me je moj otac od Šubeta, od Abdulmelika, od Rib'ije, od Huzejfeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je o Velepremazivaču (ovo):

"Zaista sa njim je (neka) voda i vatra (tj. On ima vodu i vatru), pa njegova vatra je voda hladna (hladna voda), a njegova voda je vatra." Rekao je Ebu Mes'ud: Ja sam čuo njega (tj. taj hadis) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije se poslao (ni jedan) vjerovijesnik (drukčije) osim (tako da) je opominjao svoju sljedbu (svoj narod za izvjesnoga) slijepoga velikoga lažova. Zar ne (tj. Pažnja, Pozor)! Zaista on je slijep, a zaista vaš Gospodar nije slijep! I zaista među (između) njegova dva oka je zapisano: Bezvjernik (Nevjernik)." O njemu je (pričao) Ebu Hurejrete i Ibnu Abas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Neće unići Velepremazivač (u) Medinu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina 'Ubeta sina Mes'uda, da je Ebu Seid rekao (ovo):

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan (neki) hadis dugačak o Velepremazivaču, pa je bilo u (onome) što priča nama za njega (i to) da je rekao:

"Doći će Velepremazivač, a on je (takav da je) zabranjeno na njega (tj. zabranjeno je njemu) da uniđe (da uđe u) puteve (koji vode između brda na tlo) Medine (ili: da uđe u kraj, u mjesto same Medine), pa (će da) odsjedne (da se nastani u) neku (od tih izvjesnih) slanih pustinja (ili močvarno-slanih pustinja) koja slijedi Medinu (tj. koja se nalazi uz Medinu od pravca Sirije). Pa (će da) izađe k njemu tada (jedan) čovjek, (a) on je najbolji (od svih) ljudi, ili od najboljih (tih) ljudi, pa (će da) govori (da rekne):

"Svjedočim (tj. Očitujem, Izjavljujem) da si ti Velepreamazivač koji (je taj što) je pričao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegov hadis (tj. hadis o njemu; ili: svoj hadis - o njemu)." Pa (će da) govori Velepreamazivač: "Je ste li vidjeli (tj. Da li mislite, Šta mislite) ako sam ubio ovoga, zatim sam oživio njega (tj. ako ga ubijem, zatim ga oživim) da li ćete sumnjati u (moju) stvar (hoćete li onda sumnjati u mene)?" Pa (će njegove pristalice da) govore: "Ne." Pa (će da) ubije njega, (a) zatim (će da) oživi njega (da ga oživi). Pa (će taj dobri čovjek da) govori:

"Tako mi Allaha nisam bio o tebi žešći poukom (uviđanjem, pronicljivošću, tj. nisam te nikada bolje saznao da si ti Velepreamazivač) od mene danas (tj. nikada te nisam ni uvidio kao danas, kao sad kada si me ubio, pa onda proživio, oživio, jer je, znači, Muhammed a.s. govorio da će i to moći da učini taj Velepreamazivač)." Pa će htjeti Velepreamazivač da ubije njega (toga dobroga čovjeka po drugi puta), pa se neće njemu dati vlast (moć) na njemu (tj. nad njim drugi puta, a to će reći: pa ga neće moći ubiti drugi puta)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Nuajma, sina Abdullaha, Mudžmira (tj. od Nuajma Mudžmira), od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na putevima (ili: Na krajevima) Medine su (neki) anđeli, (i) neće unići (u) nju (izvjesna) kuga (ili: epidemija, kolera), a ni Velepreamazivač."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Medina (je takva da će) doći njoj Velepreamazivač, pa (će da) nađe (izvjesne) anđele (da oni) čuvaju nju. Pa se neće približiti njoj Velepreamazivač, a ni (ta) kuga (epidemija, kolera) ako je htio Allah (tj. ako htjedne Allah, ako Bog da)!"

GLAVA

(spominjanja) Je'džudža i Medžudža.

(A Je'džudž i Me'džudž su dva plemena. Po nekima je Je'džudž starješina plemena Me'džudž. Neki kažu da izrazi Je'džudž i Me'džudž potječu od glagola u arapskom jeziku "edždže jeudždžu edžidžen: gorjeti vatra, plamtjeti". Ako bi bio stvarno taj glagol korijen tih imena vlastitih, onda bi Je'džudž i Me'džudž bio naziv plemena koja pale i ruše, odnosno koja će paliti i rušiti. Prema tome pred smak svijeta biće oni brojnija i nadmoćnija skupina ljudi na Zemlji koja će paliti i rušiti, nego grupa koja će izgrađivati i podizati.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu 'Atika (Atiqa), od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, da je Zejneba, kći Ebu Selemeta pričala njemu od Umu Habibe, kćeri Ebu Sufjana, od Zejnebe, kćeri Džahša, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao njoj (doslovno: na nju jedan) dan uplašen, (pa) govori (tj. govoreći):

"Nema božanstva osim Allah (Nema božanstva osim Allaha!)! Jao Arapima od zla (koje) se je već približilo! Otvorilo se je danas od pregrade (tj. od zida) Je'džudža i Me'džudža slično ovoj (količini, tj. kao ovoliko, ovako, ovoliko)." I okružio je (tj. prstima je napravio kolut, krug i to) sa svoja dva prsta: palcem i (onim) koji slijedi njega (i onim koji je uz njega, koji se nalazi pored njega, susjednim prstom, tj. i kažiprstom). Rekla je Zejneba, kći Džahša: Pa sam rekla:

"O poslaniče Allaha! Pa zar (da) propadnemo (tj. zar ćemo propasti, nastradati), a u (tj. a među) nama su (izvjesni) dobri (ljudi)?" Rekao je:

"Da, kada se je umnožilo (izvjesno) nevaljalstvo (tj. kada se umnoži izvjesna nevaljaština, pokvarenost; a neki vele da "el-hubsu" znači posebno moralna pokvarenost, nevaljaština, a to će reći: blud, preljub, prostitucija, kurvanje)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Otvara se (tj. Otvori se izvjesna) pregrada (brana, prepreka, zid), pregrada Je'džudža i Me'džudža slično ovoj (veličini, količini, tj. ovoliko, kao ovoliko, ovako)." I svezao je Vuhejb devedeset (tj. I povezo je Vuhejb svoje prste, napravio je kolut, krug prstima svoje ruke tako da je načinio broj devedeset, a u tome broju, tačnije u brojki devet ima krug koji treba da prikaže, valjda, veličinu otvora na toj pregradi, na tom zidu, koji otvor je već nastao, pojavio se, koji se već pojavio).